

Project Algemene Vakken

Thema interculturalisme in een 7de jaar BSO

Katrien De Vlaemynck

Hoewel er in de stad waar ik les geef, weinig of geen migranten zijn, heeft het 7de jaar BSO toch zijn ideeën over een en ander. De klassieke clichés worden meestal ondersteund door een argument van een nicht die dáàr woont en 's avonds niet meer buiten kan komen, of een vriend die daar gewerkt heeft en zelf de cheque met het fabuleuse bedrag aan kindergeld op tafel heeft zien liggen.

Als ik in die groep zeg dat het de bedoeling is van het volgende thema PAV om migranten en hun cultuur wat beter te leren kennen, ben ik de interesse van de helft van de klas kwijt en een aantal leerlingen heb ik zeker al tegen. Omdat het op die manier erg moeilijk wordt die andere cultuur te leren kennen, antwoord ik meestal erg ontwijkend op hun vraag over het volgende thema. Ik zeg vaag iets over andere culturen of over interculturalisme. Meestal lukt het me wel, zijn ze wat overdonderd door ongekende woorden en vragen niet verder.

De eerste les begin ik met het soort vragenlijstje dat ze kennen uit Flair of Libelle (zie bijlage 1). De opdracht is: strikt individueel en eerlijk werken.

Na het invullen van de vragenlijst volgt een kringgesprek. De nadruk wordt gelegd op het luisteren naar elkaar, naar ieders ervaringen. Eventueel worden bijkomende vragen gesteld; er wordt niet in discussie gegaan.

Meestal ontstaat hier een open en eerlijk gesprek over hoe men tegen migranten aankijkt, over eigen positieve en/of negatieve ervaringen, reacties thuis, over het zich aangetrokken voelen, de angst, de afkeer voor het onbekende.

Omdat uit die vragenlijst meestal naar voor komt hoe beperkt hun kennis over migran-

ten is, wordt op een vrij beknopte manier informatie gegeven over het aantal en de herkomst van migranten, hun verdeling over de provincies, de migratiegolven. Dat gebeurt aan de hand van korte stukjes tekst, maar ook met kaartmateriaal en tabellen.

Hierop volgt een reeks opdrachten zodat ze met de pas gekregen informatie moeten werken: er worden vragen beantwoord, tabellen worden omgezet in diagrammen, het percentage vreemdelingen wordt per provincie ingevuld enz. (zie bijlage 2 voor enkele voorbeelden).

Na zo'n oefening weten de leerlingen al wel iets af van migranten, maar eigenlijk kennen ze nog niets van die andere cultuur. Dat kan alleen door contact met die andere cultuur, vind ik. Maar een minimumkennis

vooraf is wel noodzakelijk.

Dus voeg ik op dit moment van de lessenreeks een grote informatieronde in. De leerlingen krijgen verschillende lesuren de tijd om een reeks korte teksten te lezen en video's te zien, zowel informatief als verhalend. Een verhaal over een Nederlands meisje dat huwt met een Turk en de daaruit voortkomende relatieproblemen, een verhaal van een Marokkaans meisje dat school loopt in Nederland, nogal wat informatieve teksten uit de boeken **Bij nader inzien, mensen uit andere culturen onder ons** (Leuven: Davidsfonds, 1992) en **Anders is niet gek** (Averbode: NCOS, 1992) van Marita De Sterck, teksten uit **Reflector** en **Blikopener** uit de reeks *Cultuur van je buurt*, een video over de Islam, enkele korte stukjes video uit het TV-programma *Couleur locale* over de Ramadan, een concentratieschool enz. Er is een ruime keuze aan materialen (zie bibliografie in dit nummer). De leerlingen kiezen uit het aanbod een aantal teksten die ze individueel lezen, op eigen tempo. Af en toe kijken we samen naar een video.

Na het lezen van een tekst of het bekijken van een video vullen de leerlingen steeds een fiche in. Hierop wordt een korte samenvatting gegeven, ze noteren wat nieuw was, of er iets was wat ze niet zo goed begrepen hebben, en wat hen het meest is bijgebleven. Op deze manier doen de leerlingen heel wat informatie op, maar worden ook de vragen bijgehouden. Als iedereen zo wat informatie doorgewerkt heeft, worden de vragen verzameld. Op dat moment nodig ik een Marokkaanse vrouw uit naar de klas. Omdat het voor mijn leerlingen niet zo makkelijk is een gesprek te beginnen of vragen te stellen aan een onbekende of na een uiteenzetting, trekken we ons terug in de keuken van de school. We bereiden er samen een maaltijd. Terwijl we het eten klaarmaken, geraken we aan de praat. Eerst over het snijden van de worteltjes of over het pellen van amandelen, het gebruik van olijfolie en de hoeveelheid zout. We ontdekken

andere, soms ongekende voedingsmiddelen, andere gewoonten, andere smaken. Tijdens het samen koken groeit er een sfeer van vertrouwen en vertelt Zarah over haar leven hier, haar gezin, haar familie, en onze vragen die we hadden na het lezen van de teksten worden voorgelegd. Er wordt samen getafeld en we praten verder over een huwelijk in Marokko, de hoofddoek bij de vrouwen en het hoofddeksel bij de mannen, de aparte vrouwen- en mannenwereld, het waarom van kinderrijke gezinnen, over mode en het volgen van een dieet... We sluiten af met een glaasje muntthee met Marokkaans gebak en bekijken nog even wat meegebrachte foto's.

Een volgende les hebben we het over cultuur en alle aspecten ervan. We vergelijken de kleine cultuurverschillen onder ons, daarna onderzoeken we de belangrijkste verschillen tussen onze cultuur en die van het Middellands Zeegebied wat familie, taal en opvoeding betreft.

Als het lukt, trekken we ook nog een dag naar Antwerpen en stappen er door de Joodse buurt. Daarna wandelen we door een bepaalde wijk van Borgerhout, we stappen even een Marokkaanse winkel binnen, lopen langs op het Centrum voor Buitenlandse Werknemers, brengen een bezoek aan een moskee en gaan 's middags eten in een Turks restaurant om ook die keuken te leren kennen. Soms gaat Zarah mee op onze wandeling en als de groep niet te groot is, worden we even bij haar thuis uitgenodigd.

De lessenreeks wordt op school afgesloten met een gesprek over vooroordelen en racisme, het lied van Willem Vermandere *Bange blanke man*, en als het even kan de prachtige film *Abschied vom falschen Paradies*.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: vragenlijst

EEN VRAGENLIJST

persoonlijk invullen

1. Je gaat naar een fuif.

a. Een jongen van de school vraagt je om te dansen:

☐ ik ga mee

☐ ik ga niet mee

Hij probeert een afspraakje te maken:

☐ ik ga erop in

☐ ik ga er niet op in

b. Een Marokkaanse jongen vraagt je om te dansen:

☐ ik ga mee

☐ ik ga niet mee

Hij probeert een afspraakje te maken:

☐ ik ga erop in

☐ ik ga er niet op in

2. Ken je een typisch gerecht of voedingsmiddel van

België?

Italië?

Amerika?

Marokko?

Duitsland?

Turkije?

Frankrijk?

Nederland?

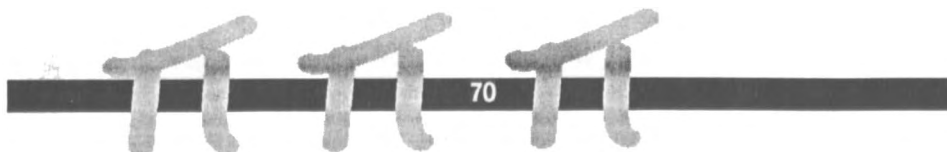
3. De woning naast de jouwe wordt verhuurd aan een Turks gezin met zes kinderen. Hoe reageer je?

.....

.....

.....

.....

4. a. Een Amerikaanse jongen spreekt je aan om samen op een terrasje iets te drinken. Ga je mee?

☐ ja

☐ neen

- b. Een Marokkaanse jongen spreekt je aan om samen op een terrasje iets te drinken. Ga je mee?

☐ ja

☐ neen

5. Je mag voor twee maanden verblijven in een gastgezin. Welk land kies je?

☐ Frankrijk

☐ Marokko

☐ Zweden

☐ Turkije

☐ Verenigde Staten van Amerika

☐ Brazilië

6. Je hoort nu drie muziekfragmenten. Noteer voor elk stuk of je het mooi, gewoon of lelijk vindt.

1. ☐ mooi

☐ gewoon

☐ lelijk

2. ☐ mooi

☐ gewoon

☐ lelijk

3. ☐ mooi

☐ gewoon

☐ lelijk

7. België telt ongeveer 10 miljoen inwoners. Hoeveel daarvan zijn vreemdelingen?

☐ tussen 0 en 250.000

☐ tussen 250.000 en 500.000

☐ tussen 500.000 en 750.000

☐ tussen 750.000 en 1.000.000

☐ tussen 1.000.000 en 1.250.000

☐ tussen 1.250.000 en 1.500.000

☐ meer dan 1.500.000

8. Hoewel ons land overwegend katholiek is, komen toch nog veel andere godsdiensten voor. Nummer ze in volgorde van belangrijkheid.

...1.. katholieken

..... getuigen van Jehova

..... protestanten

..... moslims (islam)

..... joden

9. Hieronder vind je een lijstje met Belgische steden. Zet een kruisje voor al die steden waar méér dan 3% vreemdelingen wonen.

☐ Brussel	☐ Hasselt
☐ Antwerpen	☐ Kortrijk
☐ Luik	☐ Charleroi
☐ Gent	☐ Namen
☐ Leuven	☐ Brugge
☐ Seraing	☐ Bergen
☐ Turnhout	☐ Herentals

10. Ik denk dat er in mijn gemeente ongeveer buitenlanders wonen.

11. Welke groep buitenlanders is volgens jou het grootst in

- het Vlaamse gewest?
- het Waalse gewest?
- het Brussels hoofdstedelijk gewest?

- Hoeveel procent van onze bevolking is buitenlander? %
- Hoeveel procent van die buitenlanders zijn inwoners van een land van de Europese Unie? %

BIJLAGE 2: enkele cijfers

Tabel 1: aantal vreemdelingen per provincie

provincies	aantal	% van de provinciale bevolking
Antwerpen	85.622	5,40
Brabant	336.123	15,00
Henegouwen	184.076	14,40
Limburg	68.222	9,20
Luik	128.079	12,80
Luxemburg	9.066	3,90
Namen	20.377	4,80
Oost-Vlaanderen	34.519	2,60
West-Vlaanderen	14.728	1,30

Tabel 2: aantal vreemdelingen per gewest

Gewest	aantal	%
Vlaanderen	244 640	4,30
Wallonië	368 403	11,40
Brussel	267 769	27,80

1. Neem je atlas en bijgevoegde kaart van België.

a. Vul op deze kaart de namen van de Belgische provincies in.

b. Neem tabel 1 en vul op deze kaart tevens het percentage migranten per provincie in.

Beantwoord dan de volgende vragen.

a. In welke provincies vind je de grootste concentraties migranten?,, en

b. Hoe verklaar je dat er in deze provincies een hoger percentage migranten gevestigd is dan in de andere?

.....

.....

.....

2. Er is een duidelijk verschil in de drie gewesten in verband met de aanwezigheid van de migranten. Schik de drie gewesten en zet het gewest met de meeste migranten eerst. Zet er ook bij hoeveel % van de bevolking de migranten uitmaken.

1. %

2. %

3. %

3. Er is ook een verschil in de nationaliteit van de migranten in elk gewest. Welke zijn de drie grootste nationaliteiten in elk gewest?

Vlaams gewest

1. %

2. %

3. %

Waals gewest

1.		%
2.		%
3.		%

Brussels hoofdstedelijk gewest

1.		%
2.		%
3.		%

T U S S E N D O O R

NEGENDE CONFERENTIE HET SCHOOLVAK NEDERLANDS

Op vrijdag 17 en zaterdag 18 november 1995 heeft de negende Nederlands-Vlaamse conferentie Het Schoolvak Nederlands plaats in Diemen (bij Amsterdam). De Hogeschool Holland, waar de conferentie ook plaats had in 1991 en 1993, is bereikbaar met de Amsterdamse metro.

HSN-conferenties bestrijken het hele onderwijs Nederlands. Tot de thema's behoren dus taalvaardigheids-, argumentatie-, taalbeschouwings- en literatuuronderwijs, NT2, leerplanontwikkeling, innovatie, transfer en taal bij andere vakken. Dit jaar zal onze aandacht ook uitgaan naar taal in het basisonderwijs en op de pabo/lerarenopleiding. Maar uiteraard zullen basisvorming (kerndoelen/eindtermen) en tweede fase/bovenbouw van het voortgezet/secundair onderwijs niet ontbreken. HSN is voor leraren. Ook opleiders en andere betrokkenen zijn van harte welkom.

In verband met HSN-9 plaatsen wij twee oproepen:

1. Wie overweegt aan de conferentie deel te nemen, kan een inschrijfformulier aanvragen. Daarop zal nadere informatie worden verstrekt. Het zal overigens pas over enige tijd worden toegezonden.
2. Degenen die een bijdrage willen leveren in de vorm van een lezing, praatje, voordracht of workshop, verzoeken wij dit zo spoedig mogelijk kenbaar te maken, in elk geval **voor 1 juni**.

Ook voor inlichtingen: Hugo de Jonghe, Ten Doorn 6, 1852 Beigem, tel. 02/269.38.67
Peter Nieuwenhuijsen, Jozef Israëlsstraat 28, NL-9718 GL Groningen,
tel. 00-31-50-185764